

Enigmística

Màrius Serra

MariusSerra@verbalia.com

Cavil·la anagrames

Italo Calvino (al centre) també va usar l'anagrama. SP

La generositat radiofònica del nou Frègoli polonès –Queco Novell– i els seus companys del programa de RAC 1 *Minoria absoluta* té un efecte insospitat sobre la difusió de l'enigmística. De tant en tant trobo algú que, només veure'm, pronuncia la paraula *anagrama* amb la inflexió de veu que utilitza Novell per imitar-me al programa. El dia de Sant Jordi molts dels lectors que s'acostaven a demanar-me una dedicatòria volien, també, que els fes un anagrama. Fins i tot els que no acaben d'entendre ben bé què és. Alguns, després de sentir parlar d'anagrames per la ràdio, simplement volien saber quin és el misteriós mecanisme combinatori que transforma Toni Soler en *noi solter* o Eugeni Sallent en *el geni sua lent*. I bé, no costa d'entendre: AMAGARAN ANAGRAMA. Una de les aplicacions més habituals de l'anagramàtica en l'àmbit literari és la de

crear pseudònims. Voltaire, per exemple, en realitat es deia François-Marie Arouet. Segons sembla, trobava el seu cognom massa proper a à *rouer* (atonyinar, causar un suplici) i va decidir buscar un nom de ploma millor. L'anagrama VOLTAIRE parteix de les vuit lletres AROUET LJ (*le jeune, el jove*), tenint en compte que per influència

Una de les aplicacions més habituals és la de crear pseudònims

l'latina les parelles U-V i J-I eren indistintes. El nom de ploma de Marguerite Yourcenar surt també d'un anagrama del seu cognom real: Crayencour. Segurament, l'autora de les *Memòries d'Adrià* ho va fer per coqueteria, però de vegades els motius han estat una mica més perillosos. François Rabelais, clergue heterodox, va signar *Gargantua i Pantagruel* amb l'anagrama Alcofribas Nasier per mirar d'esquivar els seus perseguïdors religiosos. També el reformador Calví va haver de signar amb pseudònim les dues primeres edicions del seu *Institutio christianae religionis* (1536 i 1539) per raons de seguretat. La primera la signà LVCIANUS i la segona ALCVINOS, dos anagrames perfectes de CALVINUS. Ara acabo d'assabentar-me que un altre calvinista conspicu –el gran autor italià Italo Calvino– també va ocultar-se rere un anagrama. En una carta del 1965 a Kitty Alenius –estudiosa sueca que havia fet la tesi doctoral sobre Ariosto i Calvino–, li escriu: “[...] forse può esser *Le utile un'edizione annotata e commentata del Barone Rampante che ho preparato quest'anno per le scuole. Le note e i commenti figurano sotto falso nome, ma li ho scritti io*”. El nom fals que figura en l'edició anotada per a les escoles d'*El Baró Rampant* és Tonio Cavilla, anagrama d'Italo Calvino, amb l'afegit que en italià el verb *cavillare* vol dir el mateix que en català.

Poesia

Jordi Carrió

Terra

Pols de vidre, La Garúa

Són tots,
els noms convocats
a treballar la terra.
Sols la terra és destí.

Heus ací un cant
d'alfabets mil·lenaris,
paraules pures,
signes d'esteles.

Del diàleg entre la femta i la terra
neix l'himne de les sements,
esclata el mot
contra la mort.

El poeta Jordi Carrió. SP

Càpsula

Carles Hac Mor

Poetàs fet
'ecce homo'

Sergi Foz és un clàssic de la lírica foziana i, per extensió, un trastornador insòlit de tota mena de poesies. Ara, aquest il·luminat per la foscor més negra, o potser enfosquit per les llums més enlluernadores, ens torna a deixar astorats amb un nou llibre, de títol igualment destarotador, *Ecce capra* (Edicions Emboscall). Els daltabaixos que provoca la seva lectura ens emmenen a unes admiracions irracionals que ens acaben abocant al rebuig més visceral, i a l'inrevés. Tot plegat fa que, si volem digerir el seu verb com a poetòfils convencionals o com a experts en monstrositats literàries, no parem de trontollar estupefactes per unes sacsejades que ens fan tirar el seu llibre a la cuneta per tot seguit llançar-nos-hi a rellegir la darrera estrofa empassada. L'excel·lència, una noció podrida, s'hi barreja amb la baixesa estilística, un estadi encara més putrefacte. I n'acabem col·legint que Foz posa femta a l'altar d'una missa negra de la inspiració foziana i, per tant, de la gran poesia de sempre i d'arreu. El lector, per higiene lingüística i conceptual, s'hi veu obligat a refer mentalment molts dels versos. Foz és un geni, tal com sona, i resulta tan magníficament estrambòtic com discutible.

El quiosc | Pepo Tamarit

L'illa. Revista de Lletres
Número 42. Edicions Bromera.
Alzira (Ribera Alta), primavera, 2006

Articles sobre: *Perdut el paradís*, de Cees Nooteboom; *El professor*, de Frank McCourt, i *L'ombra caçadora*, de Suso de Toro, entre d'altres.

La Universitat
Número 35. Universitat de Barcelona.
Barcelona, abril, 2006

Entrevista a M. Teresa Fernández de la Vega, reportatge *La bioregión: ciència i qualitat de vida per a Catalunya* i guia de màsters UB.

Infoeuropa
Número 10. Patronat Català Pro Europa.
Barcelona, gener-abril, 2006

Euronotícies: Barcelona acollirà l'Euroscience Open Forum el 2008 i Lisboa té l'organisme europeu de referència sobre drogues.

Qué leer
Número 109. Comunicación y Publicaciones. Barcelona, abril, 2006

Entrevistes: Paul Auster, Eduardo Mendoza, B. Easton Ellis i Cristina Fernández Cubas. Reportatge: *Música pop y literatura*.

Literaria
Random House Mondadori.
Barcelona, abril, maig i juny, 2006

Baudelaire, juego de triunfos, de Mario Campaña; *El sueño de Bruno*, d'Iris Murdoch, i *Memorias de una joven doctora*, de Nawal el-Saadawi.